

A belső látás színei

Nyílt titok, hogy Cs. Pataj Mihály nem öregszik. (Fotó: Nagy László)

A budapesti Kempinski Galériában kiállított nyílt Cs. Pataj Mihály szegedi festőművész képeiből. A 77 éves mester, aki tavaly Párizsban, a Magyar Intézetben is bemutatkozott, a Kempinski albóldi témájú festményeit állította ki. Az esemény alkalmából Cs. Pataj Mihály szegedi műtermébe látogattunk el.

Egy pillantás a műtermébe képe elegendő, hogy szembe szökjenek a félreismerhetetlen Cs. Pataj-színek és motívumok. Indulatos ecsetvonásokkal megfestett, elemien feszülő tájak, különös, összekapaszkodó napraforgókból és pipacsokból álló csokrok, időtlen arcú nők. Bizonyos magafeladás kell ahhoz, hogy az ember ilyen szomszár keresse kedvelt témáinak helyét a színvilágban: itt egy kékes-párisz szuszék, telirakva az egyszerű élet kincseivel, ott egy sárgás narancs homályból felmerülő nőarc, aztán ugyanazok, más színekkel is megfestve. Olyan ember műhelybirodalmában teremtek, aki nem fél már befelé fordulni, s lemondani a mások meglepetését szolgáló kísérletekről. Művészetének egyedül belső forrásai vannak. Egy motívummal addig foglalkozik, amíg teljesen meg nem fejtette, s azután, ha ki-

merült, el is fordul tőle. Ilyen motívum most a szuszék, ez a régi paraszti bútordarab, amely számára a múlt kitölthető, újrarendelhető formáját jelenti. Hús, húszonót szuszékos képet tervez egy közeli kiállításra. Továbbá másik régi témája is: az emlékeken át a legkülönbözőbb metaforákkal felsejlt női arc, amely hol bizánci öskeresztény jelzésekkel, hol a sors szálát tartó parkaként mutatkozik meg.

A lakásban friss festékszaggal fog megadott témájú munkába, de a csabai múzeum most képet kért tőle a millenniumi tárlatára, azon dolgozik. Egyelőre nem úgy boldogul, ahogyan szeretné. A nagyszobában egymás mellett több megkezdett vázlat is áll a falnak támasztva, és várva, hogy melyiken indul el a mester képe. Van, hogy beszélgetésünk alatt is ezeket méregeti, s a mondat közben fejti ki szavát, annyira foglalkoztatja a ki nem alakult mű.

Mint sok más festőt, őt is lenyűgözik a részletek vártalan találkozásai. Az előszoba padlóján képekről lefűrészelt darabok fekszenek találmára, összerakva. Talán egy elkövetkező színösszetétel csírája van bennük, mert a mester kipillantva, félig szórakozottan néha azt mondja: „Izgalmas, nagyon izgalmas.” Egy táblácskánál is megállunk, amelyet valami okból a könyvek elé rakott; szürke-sárga színekben játszik. „Nagy eső lesz, hallod, nagy eső” – jósolja olyan gondterhelten,

hogy önkéntlenül kipillantok. A műteremlakás ablakán át a forgalmas körútra látni. A rossz levegőtől megviselt ecetfa levelei csaknem feketék, ahogy rájuk süt a halvány napfény. Villamoszaj, egykedvű délelőtt van. Az esős képen viszont minden megragadható forma nélkül mozognak a színek. A lakásban itt is, ott is, mint a művészet megporzásra váró virágai, úgy csalogatják a mestert ezek a sokat ígérő, néha csak tenyérről táblákra festett vázlatok. Van, amelyiknél másodjára, harmadjára is megállunk, Cs. Pataj Mihály tekintete egy-egy pillanatra kielekszik, ahogy rájuk néz.

Mielőtt egy-egy munkájának nekifog, ilyen színvázlatokat készít: eldönti, milyen legyen az uralkodó színösszetétel, melyek az alárendelt színek. Talán még a motívumoknál is fontosabbnak tartja, hogy a kép tónusa hideg-e vagy meleg, esetleg vannak-e benne színellentétek. Annak idején, a tanárképző főiskola tanszékvezetőjeként belevetette magát a színek tudományába. Az ember megmondja, milyen színt szeret, és Cs. Pataj Mihálytól megtudhatja, kicsoda is valójában. Színpszichológiai vizsgálatai a gyakorlatban is meglepő eredményekkel jártak. Egy külvárosi, hátrányos helyzetű gyerekekkel teli iskolában felmérést végzett hallgatóival: a gyerekeknek színes négyzetecskéket kellett piramiszerűen egymásra ragasztaniuk, s annak színösszetételéből és színelakzataiból kö-

vetkeztettek a tanulók lelki alkatarára. A kielemező lapokon a színek úgy áruklodtak a gyermekek családi hátteréről, mintha maguk mesélték volna róla. A mester szerint a színeknek nagy hatása van a környezetre. A kékre festett fal szinte lehül, a piros meg fordítva. Egy szűk utca a kéktől valósággal kitágul, míg a narancsvörös öszszeszűkíti. Ahogyan festészetben tudja, hogy csupán a színek segítségével meg lehet mozgatni egy képet, ugyanúgy egy utcát, sőt, egy várost is át tudna alakítani. Régi papírjai közül tanulmány került elő, címe: A város színdinamikai tennivalói. Ma is érvényes lehetne. A Dunántúli jó tucatnyi településéről kapott már megrendelést, hogy épületek, utcák színtervét elkészítse.

Mielőtt összecsupja doszsiéit, gyorsan végiglapoz az emberi test arányairól szóló papírjain is. A vázlatmennyiség áruklodik: sok év stúdiuma kellett ahhoz, hogy egy belső formai tudás birtokában visszavonulhasson a színek világába. Cs. Pataj Mihály belső festő; a világ realitását most már évek óta lélekkel olvassa ki. Ha alföldet fest, akkor is megátakodottan távol tartja magát a tanyai határtól. Az író is úgy van, mondja, hogy felnőtt korára felszedett, amit felszedett, s a többit már kitalálja. Nem kell a természetet másolni: az Isten úgysem teremtett olyan szépet, mint a festők.

Panek Sándor

heti könyvajánló

Biológia-atlasz

Az Athenaeum Kiadó jóvoltából idén jelent meg második kiadásban magyar nyelven a német dtv-Atlas sorozat Biológia kötete, mely a Filozófia, Világtörténelem, Matematika és Pszichológia atlaszokat követi.

A Biológia folytatja az Atlas sorozat itthon is megkedvelt rendszerét, és a többi tárgyhoz hasonlóan a biológia témáját is részletes és választékos rendszerességgel foglalja jól szerkesztett kötetbe. A biológiánál különösen fontos, hogy érthető és jól át-

tekinthető címszavakat és tárgymutatókat kapjon az olvasó, ez a könyv (és az egész sorozat) legnagyobb erénye. A kézikönyv számtalan keresztutalást is tartalmaz, vagyis jól használható a legszerteágazóbb témákban is. Ebben segítene a kiválóan kombinált ábrák és rajzok is. A kötet nemcsak a biológia klasszikus területeit tartalmazza,

hanem kitér a génkutatás részleteire is. Mivel a könyv alapkonceptiója szerint szerényebb természet-tudományos előképzettséggel is használható, ugyanakkor tudományosan rendkívül igényes, bátran ajánlható az érettségire készülő diáktól a tárgyat oktató tanárig bárkinek. A közel 700 oldalas kötetben 292 színes oldal és majdnem 12 ezer önálló tárgyszó szerepel.

(Günter Vogel – Harmut Angermann: *Biológia Atlasz*, Athenaeum Kiadó, 1999)

P. J.

FÓKUSZ
könyvtárház

RADNÓTI MIKLÓS
SZAKKÖNYV- ÉS TANKÖNYV-CENTRUM
6720 Szeged, Tisza L. krt. 34. Tel./fax: 62/424-789.

Női mellek és kibelezett testek – tortából A szobrász cukrász

Ha műalkotásokról beszélünk, eszünkbe jutnak festmények, szobrok, versek, de azt bizonyára kevesek gondolnák, hogy akár élelmiszerből is lehet némi fantáziával szépet alkotni. Ezek a munkák ugyan nem maradnak meg az utókor számára, mégis, valószínűleg nagyobb lelkesedéssel falatozik bárki egy tájrészletet vagy mesefigurát, mintha ugyanazt az ízt hagyományosan és a megszokástól lassan unalmas formában találják elő. Legalábbis van, aki így gondolja. Üzletet épített elméletére, és úgy tűnik, nem tette rosszul.

Szabadi István 21 éves fiatalember, foglalkozását tekintve cukrász. Szülei cukrászdájában hat éve önálló „vállalkozásba” kezdett: kivánság szerint bármilyen formájú tortát elkészít. Akár még képet sem kér, elég neki elmondani, hogy kinek lesz a torta, vagy milyen témában kellene gondolkodnia, és a megrendelt időpontra kész az édes mű. Mentőautó vagy babaház, Micimackó vagy kibelezett test – ez utóbbit egyébként egy sebésznek kérték –, a formáknak csak a megrendelő, vagy a cukrász fantáziája szab határt.

Istvánról már kisgyerek korában kiderült, hogy van-

nak alkotói hajlamai: a strandon mindenki az ő homokvárát és szobrait csodálta, később festegetni kezdett. Azt mondja, művészi vénáját most saját mesterségén belül próbálja kiélni. Szabályos, azaz hagyományos tortákat nem is készített, azzal a szülei foglalkoznak. Szerinte az ő tortái azért hálásabbak, mert ha el is ront valamit, mindig ki lehet javítani úgy, hogy az ne legyen észrevehető. És persze nem tudja megenni, sem, hiszen mindig valami mást készített. Beszélgetésünk közben például egy horgászjelenet elevenedett meg egy gesztenyertorta tetején, tóval, halakkal, fűvel és köves úttal. Ahogy haladt előre a munka, úgy változott az elképzelés is. Kicsit több fű, pallók a tó felett, kövek a vízparton – ezek egyike sem szerepelt az eredeti elgondolásban, mégis felkerültek a csendéletre. István nagyon ritkán dolgozik konkrét terv alapján, ha szabadon engedheti a fantáziáját, a torta menet közben alakítja magát.

Minden időszaknak megvannak a maga slágerei. Most leginkább fegyvereket, rádiótelefonokat, számítógépeket rendelnek tőle, na és persze minden hónapban akad legalább egy valaki, akit a szülinapján női melleket formázó tortával lepnek meg. Az erotikus édességek egyébként is népszerűek a fiatalok körében: szinte minden testrészt megmintáztak

már István, ami csak elképzelhető. De nem ezekre a legbúszkébb. Az eddig elkészített közel 500 tortája közül a legemlékezetesebb, és egyben legnagyobb egy kislány születésnapjára készült kápráztatta el a gyerekeket. A 150 szeletes édesség egy mesevilágot elevenített meg, melyben helyet kaptak a hupikék törpikék, egy dombok között kanyarodó kismozdony, egy kutyaház egy nővényekkel benőtt barlang, valamint lent a völgyben tengerben úszó habléányok és delfinek is.

Egy ilyen torta elkészítése bizony hosszú órákat vesz igénybe, az érte kapott elismerés azonban mindenért kárpótolja az alkotót. Nagyon kevés esetben fordul elő, hogy a megrendelő nincsen megelégedve a kész tortával, akkor sem a kivételzés miatt, hanem azért mert közben rájött, hogy valami más formát szeretne.

Timár Kriszta

A biztonság megfizethetetlen. De nem feltétlenül drága!

Mazda 323 1.5 2 999 000 Ft-tól

A Mazda 323-ban a biztonság megfizethető. A magas aktív és passzív biztonsági felszereltség (ABS, Mazda 3H biztonsági rendszer, Family Box ütközéscsökkentő rendszer, dupla US légszék előtt, két oldallégzsák, szervokormány, indításgátló) gondoskodik az autóról és utasai biztonságáról. Emellett a tágas, igen jól variálható belső tér első pillantásra magával ragadja az embert. Mindez most alacsony 2 999 000 Ft, legkondicionálással 3 299 000 Ft.

MAZDA PAPP

6721 Szeged, Berlini krt. 4. Tel: 06-62-317-306, Fax: 06-62-317-074

www.mazda.hu
Mazda Info: 06-80-323-626

Még szép, hogy Mazda

Adria Kon Tiki Tours

Last minute utak:

Korfu	42 900 Ft	Kréta	51 900 Ft
Rodosz	49 900 Ft	Ciprus	65 900 Ft
Tunézia 2-4*-os szállodák, félpanzióval	59 900-99 900 Ft/fő		
Mallorca 3-4*-os szállodák, félpanzióval	69 930-109 620 Ft/fő		

Szuperakció!!!

Mallorca 3 hét, félpanzióval, 2*-os szállodában, repülővel 79 900 Ft/fő

Kréta 3 hét, félpanzióval, 2*-os szállodában, repülővel 69 900 Ft/fő

Tunézia 3 hét, félpanzióval, 3*-os szállodában 79 900 Ft/fő

Szilveszteri programjaink:

Tunézia 3-5*-os szálloda + fp + repülő 109 800 Ft/fő

Görögország – Paralia busszal, szállodában, félpanzióval 49 900 Ft/fő/8 éj

Szilveszter belföldön: Szentendre, Visegrád, Esztergom, Pécs, Sopron, Kőszeg, Eger, Szilvásvárad, Hajdúszoboszló, Gyula, Hévíz, Harkány, Debrecen, Győr... már 21 900 Ft/fő/5 nap

Egzotikus ajánlatainkból: Irak-Jordánia 235 000 Ft, Új-Zéland 413 000 Ft, Líbia 149 000 Ft, Peru-Bolívia-Brazília 689 000 Ft...

Egzotikus szilveszteri ajánlatainkból: Kenya 393 000 Ft-tól, Egyiptom 340 000 Ft, Thaiföld 400 000 Ft...

Stutainkból: Olaszország, Franciaország, Kopaonik Ausztria – iskolai csoportoknak is már 41 000 Ft-tól (szállás + félpanzió + busz + bérlet)

Érdeklődni: Adria Kon Tiki Tours
Szeged, Kárász u. 9., tel./fax: 62-426-922, 421-885.

Ezt a csokitortát a Csillagok háborúja-mánia ihlette. (Fotó: Miskolczi Róbert)